

Hogyan lesz a lakásból otthon?

Ritkák az otthonok! Lakás van mindenfajtajú, a lakosztálytól a nyomortanyáig, az egyik mereven pompás, a másik polgárian sivár, a harmadik riasztóan szegényes; nem otthonok. És mi kielégítetlenül morzsoljuk le köztük életünket. Pedig talán minden képességünk meg lenne az otthonalkotásra, csak a körülmények nem adtak alkalmat kibontásukra, nem fogtunk hozzá, hogy gyakorlattá váltsuk. És ezáltal nem egy luxusigé&vünk maradt kielégítetlen, hanem szegényebben, fásultabban megyünk az életen át; magunkat és hozzánk tartozóinkat megfosztva egy nagy erőforrástól, sőt talán egy biztos erkölcsi bázistól is.

Mi az otthon?

Több mint fedél, több mint háztartás, testi szükségleteinkről gondoskodás az emberföldrajz: élelem, védelem és kényelem alapfogalmainak egyénekre való kiadagolása.

Otthon az, ahol az ember jól érzi magát, ahová visszavágyik, hazatér. Dolgozunk ismerős és ismeretlen emberek sokasága közt, de van egy biztos pont az életünkben, mely a miénk, mely érdemessé teszi a küzdelmet és ez az *otthonunk!*

Az otthon nem pótolja semmi.

Szükséglete annak a kis emberpalántának, a *Gyermeknek*, aki olyan védtelenül kerül a világba, testi, lelki kifejlődése függ a tiszta, gondos környezettől, ahol jól érzi magát. Melynek emlékét magával viszi útravalónak, mikorra kinő ruhácskáiból, játékaiból és esetlenke mivoltában belenéz, a szeme elé zűrzavarossá tágult életbe. Mikor *serdülő* és ezernyi új igénye rakoncátlan kézzel támad a régi keretnek, kibújik a kerítésen túlra, ó akkor mennyire kell, hogy gyökere bennmaradjon az otthon talajában. Mindaddig, amíg embrenyi-mivolta neki nem indul az új célkitűzésnek, a maga számára otthonalapításnak. És ez az otthon lesz a legfontosabb. A *felnőtteknek* jobban kell az otthon, mint a gyerekeknek. A férfinak erősebb

szüksége, mint a nőnek. Ezek a megállapítások szinte kihívni látszanak az ellentmondást, pedig igazak. Az ifjú még előtte van az ételalakításnak, ami most hiányzik neki, azt még ki-harcolhatja magának. A beérkezett felnőttet hiányai már haláláig elkísérik. A nőben annyira ösztön, tevékenység az otthonalkotás, hogy ez akármilyen primitíven sikerül is neki, már egyúttal élvezi is magában, mint munkája eredményét. A férfinak kell az otthon, mert feléje egyedül csak igen kevésbé tud lépéseket tenni. És nem könnyű az otthont számára megadni, mert gátlásként magával hozta fiú-kora emlékeit régi otthonáról, mely mint gyereket korlátozza csak. Szinte komikus, hogy az eltörhető vázák, kímélni való diványpárnák emléke mennyire belejátszik riasztó akadályként a család- és otthonalapításba. Aztán amikor a fiatalasszony ezer megálmódott szépséggel ékesíti fészkét, a férj rémülten ébred ezekben, megint csak mozgását akadályozó korlátokra. Félő, hogy ilyenkor veszít először csatát az otthon. A hivatalok, munkahelyek csúf sivársága előnybe kerül, mert mozgásszabadságot és a rendtelenség minden fajtájának kéjes bűnalkalmát jelenti. És jaj, ha az asszonyi gondosság, rendszeret nem tud megmaradni eszközhelyén, hanem céllá lesz. Mikor a férfi úgy érzi, hogy már csak arra jó, hogy a Rend-bálvány körül szolgálatot teljesítsen, akkor lelke már nemcsak munkája, de szórakozása és pihe-nése is kívül kerül az otthonon. És akkor az; otthon elveszti második csatáját is szembe a kávéházzal, mulatóval, kocsmával, a társadalmi rend fokozatai szerint.

Mi asszonyok pedig nem akarunk csatát veszteni, hanem megőrizni, megtartani és boldogítani!

Mi teszi tehát az otthont?

Fal, bútorok, képek, lámpák, vízvezeték és gáz; ezek csak anyaga az otthonnak, éppen úgy lehet belőlük bútorraktár is. Ami a különbséget teszi, az a lélek, mely az anyagot alakítja. Az otthon lelke a gondoskodó szeretet. Azért az *otthonalkotás első feltétele* arra, azokra gondolás, akiknek az otthont adni akarom. Tehát akármilyen elsőrangú ízlésem, művészi képességeim, ötleteim vannak, az otthon tervezésébe és a tervek valóra-váltásába *bele kell vonnom őket*. A készen felnyitott lakás idegen marad, ha a férjjel együtt méregetjük, tologatjuk ki — ketőnk alkotása: a mi otthonunk.

Ha a felnőtt lány akarja a sivár lakást szülei számára otthonná visszavarázsolni, meg ne sebezze a családi emlékek megszenteltségét, még akkor sem, ha más, sőt haladottabb ízlésért kell ezáltal hátrább állítania; ha értük, akkor velük is kell az otthont megalkotni.

Az otthonalkotás második feltétele, hogy valóban célját szolgálja. A *célszerűség* nem egy a még riasztó hangzású „Sachlichkeit”-tel, hanem azt jelenti, hogy beosztását és berendezését az előre jól átgondolt szükségletek vezessék és nem ötletszerűség, megtetszés vagy a meglévő darabokhoz alkalmazkodás. Mindenek előtt tehát felállítom a sémát: milyen jövedelmű, milyen elfoglaltsága, milyen társadalmi állású emberek otthona lesz? Ezek *szerint hány* szoba jöhet tekintetbe, *mi* lesz ezeknek elosztása, mi a legszükségesebben megkívánt bútorzat: fekvőhelyek, asztal, étkezőhely, pihenőhely, a holmi (ruha, könyv, edény, dísz tárgyak stb.) elhelyezésére.

Gondoljunk csak rá, hogy egy otthoni munkahelyet igénylő családfenntartó (orvos pl.) egészen más lakást kíván, mint egy kétfelé elfoglalt hivatalnokházaspár. Ma az intelligens középosztály átlagos kiindulása a két szoba. Mennyire fontos ezeknek *beosztása*, hogy ne csupán lakás, hanem otthon legyenek! A mai embernek már nehezen elviselhető a komplett hálóebédlő fogalma, nemcsak gyakorlati, hanem lélektani tényezők miatt. A hálóhely kérdését tulajdonképpen az angol rendszer oldja meg ideálisan, az emeletre helyezett, tehát a napi forgalomból kivont külön, külön hálókkal. Sajnos, ez nálunk nem kultivált építészetileg sem. Újabban erősen terjed a férfi és női szobára beosztottság. Ennek sok előnye mellett hátrányai is vannak; főleg az előbb említett kétszobás kiindulás mellett. A családi-otthon megoldására alkalmasabb kiindulásnak látszik az a megfontolás, hogy a házastársak magánemberek is és társasegyenek is. A belsőbb ember az, akit nem akarunk és tudunk mindig mutatni, ennek van szüksége fekhelyre, alvásra, de esetleg napközbeni pihenésre is, úgyszintén betegségekor. Ez éli családi életét. Ez nem áll az idegenek rendelkezésére. Tehát szüksége van egy belsőbb szobára, mely az ő pihenő otthona. Viszont a napi foglalkozás, az emberekkel való találkozás, sőt mindennél inkább a mai ember maga és egymás megbecsüléséhez elengedhetetlen távolságtartás kívánja, hogy legyen egy

külsőbb szobája, ahol dolgozik, ahová ismerőseit hívja, ahol ő maga is tölti napjának nem pongyolába kívánczó óráit; ez lesz a nappalija. Ez természetesen nem lesz visszatérés a háló és szalon régi fogalmához. Például a pihenőszoba feltétele, hogy ne egy kétágyas meredt sablon legyen, hanem nappal is használható, igazi „gondúzó”. Három vagy több szoba esetén aztán megfelelő megoldás lehet a férfi és női szoba rendszer. A beosztás célszerűségének elengedhetetlen feltétele a mellék-helyiségekre való különös gond, hiszen az otthon a család egészségének kerete és minden, amivel ebből a szempontból többet tud nyújtani magához a családi élet szilárdságához is hozzájárul.

A berendezésnél nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy az otthon alapfeltételeihez tartozik, hogy meg legyen a legszükségesebb, de lehetőség szerint aztán csak avval is kezdjük, ami a legszükségesebb. Ha az ember egy régi háztartás kimozdulását látja költözéskor, szinte megrémül a bútordarabok sokaságától, valahogy az az érzése lesz, hogy ezek már szinte rab-ságban tartják a családot. A mai körülmények közt csak kevés bútordarabot lehet jó minőségűben beszerezni és főleg igazán jókarban tartani aztán. A célszerűség itt fokozottan ajánlja a modern bútorterméket, melyeknek kiindulása a sima kényelem, könnyen kezelhetőség. Természetesen azonban egy-egy hazulról hozott régi bútordarab is szép harmóniában illeszthető hozzájuk. Sőt lehet új lakást teljesen régi bútortalakkal is berendezni, ha a körülmények úgy hozzák magukkal, csak kevés bútort, levegősen elhelyezve.

A célszerűség ellen legtöbbször vétünk a díszítésnél. Még mindig azt hisszük, hogy csak dísz tárgyakkal lehet díszíteni és sok-sok kényelmetlenséget, fölös munkát szerzünk magunknak. A mai egy cseléd, vagy az se mellett milyen hamar megfélemedik az ezüst, török-pusztul egyéb minden. Bosszúság, cselédváltás, költség vagy a háziasszony munkatöbblete pedig mind nem otthonalkotó tényezők. Cél szerint a díszítés kedélypihentető, szemvidámító többlet a szükségesség felett, amennyiben fárasztóvá lesz, elveszti célját. Semmiképp se jelent ez azonban sívárságot. Csak gondoljuk meg a helyes alkalmazást. Azt lehetne mondani, hogy a lakás helyes fekvése ebben is alap-tényező, a bemosolygó napsugár a legszebb dísz és mennyi

külön díszítési effektust lehet elérni általa egészen könnyű kis függőnymegoldásokkal, melyek a beeső fényt elosztják vagy színezik. És itt mindjárt ajánlhatjuk a modern lakásberendezés egyik szerencsés ötletét, a színekkel való díszítést. A mai tarka csikos anyagú függönyök, egy-egy párna, kerevetterítő, díszessé teszi a szobát, e mellett könnyen tisztítható és színtartó. A színek hangulatot adnak a legegyszerűbb bútorzatnak is.

A célszerűség azonban nemcsak a berendezésnek alapfeltétele, hanem az otthon belső életének is, a *háztartásvivésnek*. A legnehezebb és talán a legnagyobb áldozatot kívánja az asszonytól, hogy az élete nagyobb részét kitöltő munkatér lehetőség szerint zajtalanul mozgó, észrevétlen maradjon. Mert csak akkor tölti be célját. Ha az otthont arra tartjuk, hogy zseniálisan nagyszabású nagytakarításokban tündököljön tisztaságszeretetünk benne, hontalanná téve hosszú időkre a családtagokat, akkor célt tévesztettünk, célszerűtlenek vagyunk. Ha a háztartás aprólékos rendjét csak úgy tudnánk fenntartani, hogy hajszolt idegzettel, lomposan cselédkedünk, akkor érdemesebb engedni rendszeretünkéből, átváltani egyszerűbbé az étkezést, vagy bármi más engedményt tenni, mert minden leegyszerűsítést megér az, hogy úrnő és ne cseléd legyen az otthon, a család, a iférj asszonya.

Célszerűtlenek vagyunk akkor is, ha hagyjuk, hogy a gyerekek garázda urai legyenek az otthonnak, mert előbb vagy utóbb kihívja a férfiből, sőt az asszonyból is a vétkes tehernek érzését.

De viszont az sem cél, hogy a berendezést védőtokok borítsák előlük és nyeljük maradjon a napi használatra, hogy tragédia legyen a kiömlött kávéscsésze vagy esetleg letört fül; hiszen mind a tárgyak vannak értünk és nem mi szolgáljuk azokat. A kerevet pihenésre való, még akkor is, ha rugói előbb vagy utóbb meg is ereszkednek. A párna támaszték, nem szabadíztató tájkép, szerelmespár fotográfia vagy újdívatú tuskéskaktusz dísz.

És ezekben már ki is fejeződik az, hogy a harmadik fontos feltétele az otthonnak, hogy *kényelmet* biztosítson. Az otthon értünk van azért, hogy mi jól érezzük magunkat benne. Céljának akkor felel meg, ha öröm számunkra, hogy a család-

tagok pihenni járnak haza. Ha meleg szívvel és mosolygó arc-cal tudjuk fogadni őket. Ha lehetőségeket engedünk, legalább olyan fokban a kényelemre, mint egy klubhelyiségben vagy kávéházban. Ha csendre vágnak, nem kell hogy szóval tartsuk, még kevésbé panasszal; Márta-irigységgel ne hajtsuk ki kezünkéből a pihentető könyvet, vagy az elmélyedés más perceit. Hogy ez nehéz? „Véred enni a kereket”, mondja Mécs László az asszonyról; és mégis ez az egyetlen útja asszonyi boldogságának.

A lakás otthonná tételéhez még egy fejezetet fűzhetünk és ez a lakás *stílszerűsége*. Az előbbiekből remélhetőleg világos, hogy ez nem jelent ó-német vagy rokokó stílszerűséget, hanem a saját stílusunkat. Az otthon a mi ízlésünk lenyomata legyen, így érezzük magunkénak. Lehet és kell nevelődni rá, tanácsot kérni, még a divat, mint haladás útmutatását is meghallgathatjuk, de aztán a magunk képére alakítsuk. Ha sportsman vagyok, rosszul érzem magam filigrán bútorok közt, ha légyságra hajló, meleget kedvelő egyéniség, nem préselem magam a legmodernebb üveg- és csőbútorok közé. Ha műízlésem van és módom hozzá, értékes képekkel ékesítem a falat, ha levegőt kívánok, csupaszon hagyom inkább.

Talán ide tartozik még legjobban az otthonná felmagasztosult lakásnak egy fontos követelménye, a lakás *tágulékony-sága*, fejlődésképesége. Jelenti ez mindjárt az előbb annyiszor hangsúlyozott kevés berendezéssel kezdést, hogy maradjanak elérendő, betöltendő vágyaink; maradjon egy-egy tárgy, amit névnapok, évfordulók megemlékezései szerezzenek meg. Legyenek magunk elé tűzött kiegészítések. Szinte lelket kap az a tárgy, amit akár apró áldozatok árán is és csak lassankint tudunk megszerezni. Összehasonlíthatatlanul jobban szolgálja az otthon levegőjének kifejlődését, mint az egyszerre kezünkbe esett kész berendezés.

És mindenesetre a tágulékony-ságot feltételezi a család isteni elgondolása, az eljövendő új életek bekapcsolódása, akiknek helyet kell, hogy nyisson az otthon. Az anyagi lehetőségek sok korlátot állítanak az otthon kitágítása elé, de amennyire csak lehetséges, az ideális elgondolás a külön gyermekszoba, nem hogy a szülők kényelme teljen, hanem hogy a gyermek világa megőriztessék a felnőttek világának túlkorai beha-

tásától. Egészséges, napfényes helyiség, ahol szabadon mozog, nem tesz kárt magában és nem vetik szemére a berendezés gyerekes megrongálását, ahol nem lépten-nyomon beleakadó gáncs a „nem szabad” parancsszava, hanem csak bölcs és tágvonalú biztonsági korlát. Az igazi otthonoknak mind ki kellene bimbóznia ilyen kitágulásra.

Hogyan lesz a lakásból otthon?

Valahogy ez is a szellem kihatása az anyagra. A szellemet, a lelket nem foghatjuk meg, nem szoríthatjuk szabályokba. Az otthonalkotó nőiességet nem rajzolhatjuk meg körzővel és vonalzóval. De a kinyomatát az engedelmes anyagon megláthatjuk és talán összefoglalhatjuk a fenti pontokban a lakás együttes kigondolása, a célszerűsége, kényelme, egyéniségünk szerinti stilszerűsége, fejlődésképeségének megőrzése, ezek adják az otthon körvonalait benne.

A puszta lakásból kifutnak az emberek, az otthon verhetetlenül hazahívja az élet minden útjáról a hozzátartozókat. A lakásból kivágynak, az otthonban elnyugosznak férfi és nő.

Nem érdemes-e hát ebben a békétlen, nyugtalan világban elsajátítani művészetét, kitanulni, magunk számára kielmékedni, hogy mi, itt és most, hogyan tehetjük lakásunkat otthonná?

Dr. Sztrilichné Csapody Hedvig.